

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ

Мельничук О.Ф., к.ю.н, доц.

Вінницький національний аграрний університет

Вступ. Альтернативні джерела енергії стали останнім часом одним із важливих критеріїв сталого розвитку світової спільноти. Здійснюється пошук нових і вдосконалення існуючих технологій, виведення їх до економічно ефективного рівня та розширення сфер використання. Головними причинами такої уваги є очікуване вичерпання запасів палива, різке зростання їх ціни, шкідливий вплив на довкілля, наслідки якого все більше турбують суспільство. Як зазначає Г.М.Калетнік, катастрофічне зменшення нафти та газу свідчить про те, що людство не має вибору альтернативи у забезпеченні своїх потреб в енергоресурсах, крім залучення нетрадиційних джерел енергії [1]. Альтернативна енергетика стає одним із базових напрямів розвитку технологій у світі.

Україна має всі об'єктивні можливості для розвитку ринку біопалива. Сприятливе поєднання кліматичних умов, величезний потенціал в аграрному секторі та кваліфікована робоча сила роблять її надзвичайно привабливою в очах потенційних інвесторів, оскільки це передбачає велику кількість позитивних змін для національної економіки в цілому.

Для створення ринку біопалива в Україні необхідна ефективна нормативно-правова база.

Метою нашого дослідження є аналіз основних нормативно-правових актів, які регулюють використання біопалива в Україні.

Головним нормативно-правовим актом у сфері альтернативної енергетики є Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 р. № 555 [2]. Зазначений закон визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі. Так, основними засадами державної політики у сфері альтернативних джерел енергії є нарощування обсягів виробництва та споживання енергії виробленої з альтернативних джерел, додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля, додержання безпеки для здоров'я людини, науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики, а також залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних джерел енергії.

Верховна Рада України 1 квітня 2009 р. внесла зміни до Закону України "Про електроенергетику" від 16 жовтня 1997 р. щодо стимулювання використання альтернативних джерел енергії, яким зобов'язала Центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України, не пізніше 31 березня кожного року надавати парламенту звіт про стан альтернативної енергетики та ефективність заходів стимулювання її розвитку [3]. Законом передбачається формування і ведення реєстру об'єктів електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише малих гідроелектростанцій) та запровадження для них «зеленого» тарифу. Національна комісія регулювання електроенергетики України під час затвердження інвестиційних програм власників електричних мереж повинна повністю враховувати витрати на підключення до електричних мереж об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії.

Верховна Рада України 21 травня 2009 р. ухвалила Закон України №1391 «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палив», яким внесла зміни до ряду законів та змінила назву Закону України «Про альтернативні види рідкого та газового палива» на «Про альтернативні види палива»[4].

Закон України «Про альтернативні види палива» визначає правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва і використання альтернативних видів палива, а також стимулювання збільшення частки їх використання до 20 відсотків від загального обсягу споживання палива в Україні до 2020 року. Позитивно, що в даному нормативно-правовому акті чітко визначено такі ключові терміни, як «альтернативні джерела», «біопаливо» та інші. Так, альтернативні види палива визначені як тверде, рідке та газове паливо, яке є альтернативою відповідним традиційним видам палива і яке виробляється з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини. Біологічні види палива (біопаливо) - тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива.

Закон встановлює, що діяльність у сфері виробництва, використання та споживання біологічних видів палива може здійснюватись суб'єктами господарювання всіх організаційно-правових форм та форм

власності. Суб'єктам господарювання, які використовують різні технології виробництва біологічних видів палива, гарантуються рівні права доступу на ринок біологічних видів палива. Цей нормативно-правовий акт передбачає низку стимулюючих заходів з боку держави, зокрема встановлення нульової ставки акцизного збору на етиловий спирт, який використовується суб'єктами господарювання для виготовлення біоетанолу та біодизелю. Для отримання біоетанолу нафтопереробними заводами (чи іншими суб'єктами підприємницької діяльності) та здійснення контролю за його цільовим використанням діючим законодавством встановлено механізм видачі та погашення податкового векселю на суму акцизного збору, нарахованого на обсяг біоетанолу за повною ставкою. Крім того, планується звільнити від сплати мита та податку на додану вартість операції по ввезенню обладнання та матеріалів для виробництва біологічних видів палива, а також устаткування та комплектуючих, які використовуються для виробництва устаткування для оснащення заводів по виробництву біопалива, за умов, якщо ці товари застосовуються вітчизняними підприємствами для власного виробництва та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні.

Закон передбачає впорядкування відносин на ринку біопалив з боку держави, зокрема потребу запровадження ведення державного реєстру виробників біологічних видів палив, ведення якого має здійснювати орган (агенція), уповноважений Кабінетом Міністрів України, при цьому в реєстрі має бути окремий розділ для фізичних чи юридичних осіб, які можуть виробляти біологічне паливо для власного споживання, звичайно з відповідними окремими умовами внесення до реєстру виробників біологічного палива для продажу і для власного споживання. Біологічні види палива, які реалізуються суб'єктами господарювання як товарна продукція підлягають обов'язковій сертифікації у відповідності до діючого законодавства.

Виробництво біоетанолу має здійснюватись суб'єктами господарювання за наявності у них ліцензії. На підприємствах – виробниках біоетанолу забороняється виробництво спирту етилового (в тому числі як лікарського засобу).

Питання впровадження біологічних видів палива в Україні знайшли відображення також у підзаконних нормативно-правових актах. Зокрема в нашій державі прийняті: «Програма Етанол» (затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 1044 від 04.07.2000 р.), «Програма розвитку виробництва дизельного біопалива на період до

2010 року» (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 576-р від 28.12.2005 р.), «Програма розвитку виробництва дизельного біопалива» (постанова Кабінету Міністрів України № 1774 від 22.12. 2006 р.), «Енергетична стратегія України на період до 2030 року», (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 145-р від 15 березня 2006 р) тощо.

Отже, аналіз нормативно-правових актів України у сфері біопалива дає підстави стверджувати, що, в цілому, законодавство спрямоване на підвищення рівня енергетичної безпеки України, розв'язання проблем стабільного постачання енергоресурсів аграрному сектору економіки з використанням власних відновлювальних джерел енергії, забезпечення збалансованого і невичерпного природокористування на значній частині території України. Вважаємо, що на даний час, для зручності користування та ефективності застосування законодавство про біопаливо потрібно систематизувати шляхом прийняття консолідованого акту.

Список використаної літератури

1. Калетнік Г.М. Розвиток ринку біопалив в Україні: монографія / Калетнік Г.М. – К.: Аграр. наука, 2008.
2. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 р. // zakon. rada.gov.ua
3. Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання використання альтернативних джерел енергії: Закон України від 1 квітня 2009 р. // zakon. rada.gov.ua
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива: Закон України від 21 травня 2009 р. // zakon. rada.gov.ua

О.Ф.Мельничук Нормативно-правовое регулирование биотоплива в Украине / О.Ф.Мельничук // Земля Украины – потенциал энергетической и экологической безопасности государства: материалы Международной научно-технической конференции. – Винница, 2010. – С.

В статье исследовано развитие законодательства Украины о биотопливе и проанализировано его состояние в современных условиях. – библиогр. 4.

O. F. Melnychuk Normatively-legal adjusting of biological fuel in Ukraine /

O. F. Melnychuk // Earth of Ukraine is potential of power and ecological safety of the state: materials of the International scientific and technical conference. – Vinnitca, 2010. –

In the article development of legislation of Ukraine is explored about a biological fuel and his consisting is analysed of modern. – bibliogr. 4.